

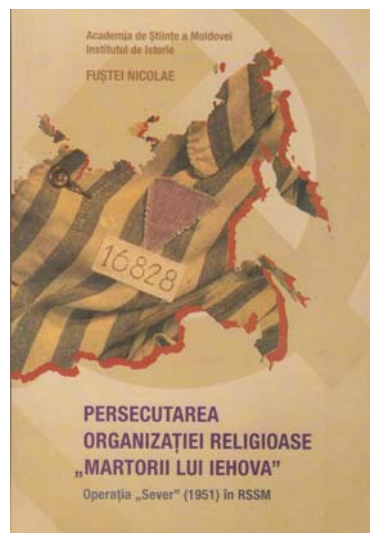
COMUNISMUL CA SINONIM AL ANTICREȘTINISMULUI

Dr. hab. Nicolae ENCIU
Institutul de Istorie al AȘM

Instaurat prin forța armelor în 1940 pe durata unei bune jumătăți de secol, regimul comunist de tip sovietic s-a impus și s-a menținut, inclusiv în fosta RSS Moldovenească, printr-un monopol strict în toate domeniile: politic, economic, social, cultural, religios. Mai ales în domeniul religios, atitudinea intransigent-dușmănoasă a puterii sovietice față de creștinism nu a fost un fenomen incidental, ci chiar esența concepției și filosofiei marxist-leniniste. În accepția exegeților fenomenului respectiv, regimul comunist constituie sinonimul etatismului absolut; statul în cadrul acestuia este totalitar, impunând o unitate forțată a gândirii. În calitatea sa de „religie” totalitară și materialistă, comunismul este în mod fanatic ostil oricărei religii tradiționale și, în special, celei creștine. Aceasta deoarece comunismul însuși pretinde a fi o credință, menită să înlocuiască creștinismul; el pretinde a satisface cerințele religioase ale sufletului uman, oferindu-i un sens vieții [1].

Așa cum în perioada sovietică s-a aplicat un plan riguros de „educare ateistă” a întregii populații, recurgându-se nu numai la încălcarea flagrantă a dreptului universal la libertatea conștiinței și demolarea bisericilor și mănăstirilor, ci și la deportări masive de populație pe motive de apartenență religioasă, a fost, într-un fel, firesc ca relația dintre statul ateist și Biserica creștină, la fel și adevărata dramă a clerului și credincioșilor în anii regimului totalitar comunist să fi rămas în afara preocupărilor istoricilor de profesie. Abia din 1991, în condițiile unui acces progresiv al istoricilor la cele mai importante arhive din Chișinău, anterior interzise cercetării, – depozitul special al Serviciului de Informații și Securitate (fostul KGB al RSS Moldovenești), depozitul special al Ministerului Afacerilor Interne, fondurile păstrate în Arhiva Organizațiilor Social-Politice din Republica Moldova etc., – s-a reușit reconstituirea unor pagini puțin sau chiar deloc cunoscute despre aplicarea în practică a preceptelor teoriei marxist-leniniste față de religie și Biserică, despre deportările masive de populație nu numai conform criteriului apartenenței de clasă sau națională, ci și pe motive religioase.

În cadrul eforturilor notabile depuse pe această direcție se înscrie și recenta lucrare a cercetătorului științific coordonator la Institutul de Istorie al Aca-

Nicolae Fuștei. *Persecutarea organizației religioase „Martorii lui Iehova”. Operația „Sever” (1951) în RSSM*. Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Istorie, Cuvântul-ABC, Chișinău, 2013, 260 p.

demiei de Științe a Moldovei, doctorului în teologie și în științe istorice Nicolae Fuștei. Pornind de la constatarea trezirii interesului față de fenomenul religios, în general, și față de confesiunile și grupurile religioase pe nedrept declarate ilegale, antistatale, antisociale și contrarevoluționare, în special, studiul a urmărit să ilustreze politica puterii sovietice față de diversele confesiuni și grupuri religioase în baza descrierii modului de desfășurare a celei mai ample deportări pe motiv de principiu confesional din 1 aprilie 1951, – a operațiunii cu denumirea cifră „Sever” („Nord”), care a vizat exclusiv membrii confesiunii „Martorii lui Iehova” [2].

Cartea dr. Nicolae Fuștei, constituind o abordare multidimensională a problemei, nu se limitează la elucidarea relațiilor dintre statul sovietic și „Martorii lui Iehova” în perioada postbelică. Studiul se referă pe larg la istoria apariției organizației „Martorii lui Iehova” și răspândirea acesteia pe mapamond, la persecutarea membrilor organizației în unele țări din lumea contemporană, la motivele doctrinare pentru persecutarea acestei organizații. Sunt invocate noi date documentare privind desfășurarea operațiunii „Sever” în RSS Moldovenească, prezentându-se și o listă – cea mai completă la ora actuală – a persoanelor deportate la 1 aprilie 1951 de pe teritoriul RSSM.

Așa cum afirmă autorul, urmărind să contribuie la reducerea substanțială a numărului credincioșilor, deja în perioada aprilie 1944-mai 1946, KGB-ul din RSSM lichidase 17 organizații și grupuri religioase, arestând și 71 de persoane pe aceleași motive. Însă lovitură decisivă a fost aplicată, deloc întâmplător, abia la începutul anului 1951.

Astfel, între 30 martie și 2 aprilie 1951, la scurt timp de la înglobarea cvasitotală a gospodăriilor țărănești individuale în colhozurile de tip sovietic, la Chișinău și-a ținut lucrările congresul III al partidului comunist bolșevic al Moldovei, prezidat de proaspătul trimis al CC al PC(b) din URSS pe post de prim-secretar de partid, Leonid I. Brejnev (1906-1982). Cu puțin timp înaintea sosirii sale, la 15 februarie 1951, V. Abakumov, ministrul securității statului al URSS (MGB), într-un memoriu secret adresat lui I.V. Stalin, a considerat drept necesară deportarea din RSS Moldovenească a 1 675 de persoane, sau 670 de familii, membri ai organizației „Martorii lui Iehova”. La 3 martie, Consiliul de Miniștri al URSS a adoptat hotărârea, iar la 5 martie 1951, Ministerul Securității Statului al Uniunii Sovietice a emis ordinul nr. 00193 privind deportarea din RSS Moldovenească a 700 de familii, membri ai organizației „Martorii lui Iehova”, cu un număr total de 2 480 de persoane. Familiile arestate urmau a fi strămutate în regiunile Tomsk și Irkutsk, pe veci. Hotărârea strict secretă a Consiliului de Miniștri al URSS Nr. 667-339cc din 3 martie 1951 stipula următoarele:

„1. Se acceptă propunerea Ministerului Securității de Stat cu privire la deportarea membrilor secției ilegale antisovietice a iehoviștilor și membrilor familiilor lor de pe teritoriul regiunilor de Vest ale Ucrainei și Bielorusiei, din Moldova, Letonia, Lituania și Estonia.

Ministerul Securității de Stat al URSS (Abakumov) să efectueze deportarea în regiunile Irkutsk și Tomsk la sfârșitul lunii martie 1951, în conformitate cu hotărârea Consfătuirii speciale de pe lângă Ministerul Securității de Stat al URSS, fără drept de întoarcere la baștină.

2. A extinde asupra deportaților prevederile Decretului Prezidiului Sovietului Suprem al URSS din 26 noiembrie 1948 „Cu privire la răspunderea penală pentru evadarea din localitățile de așezare forțată a persoanelor deportate în regiunile îndepărtate ale Uniunii Sovietice în perioada Marelui Război pentru Apărarea Patriei” [3].

Referitor la averea deportaților, era prevăzut să li se permită să ia obiecte personale și de uz casnic (haine, veselă, instrumente și inventar agricol) și o rezervă de produse alimentare cu o greutate de până la 1 500 kg pentru o familie. Restul averii urma a fi confiscat și transmis autorităților locale.

După cum atestă documentele de arhivă recent publicate, opinia lui V. Abakumov a fost susținută activ de noul secretar al CC al PC(b) din Moldova, care însă nu a găsit de cuviință să informeze și delegații congresului în privința intențiilor crimi-

nale ale regimului. Dimpotrivă, în raportul prezentat, noile realități ale satului și agriculturii Moldovei sovietice au fost descrise în culori optimiste, afirmându-se că „biruința orânduiri colhoznice a însemnat o transformare revoluționară a satului, a eliberat pentru totdeauna țărănimea de exploatarea chiaburilor, a creat posibilități, practic, nelimitate pentru dezvoltarea tuturor ramurilor agriculturii și sporirea prelucrării pământului”. În așa mod, concluziona Brejnev, repetând întocmai cuvintele lui I.V. Stalin, în fața țărânimii colhoznice din Moldova s-au deschis perspectivele „unei vieți îmbelșugate, culturale și fericite” [4].

Realitățile postbelice ale Moldovei sovietice erau însă de o cu totul altă natură decât cele zugrăvite de propaganda oficială, iar viața colhoznicilor nu se arăta a fi nici îmbelșugată, nici „culturală” și nici, cu atât mai puțin, veselă. Aceasta deoarece, cu doar puțin timp în urmă, ținutul dintre Prut și Nistru trecuse printr-o foamete fără precedent în întreaga sa istorie, precum și prin câteva valuri de deportări masive de populație către regiunile nordice ale URSS.

Faptul că țărănimea colhoznică din Moldova sovietică nu putea spera nici în continuare la „un trai îmbelșugat, cultural și fericit” l-a confirmat chiar L. Brejnev, în același raport la congresul III al PC(b) M, avertizând că „în satele republicii s-au activizat (iarăși! – N.n.) forțele chiaburești-naționaliste” [5]. Este de menționat că intenția primei persoane din ierarhia republicană de partid de a lupta în continuare împotriva „elementelor chiaburești-naționaliste” era făcută publică, după ce satul basarabean fusese deja decapitat de elementele cu un pronunțat spirit întreprinzător și transferat „pe baze socialiste”.

De data aceasta, mânia Kremlinului a fost provocată de câteva secte religioase – inochentiștii, adventiștii și, mai ales, iehoviștii, – care refuzau ostentativ să accepte noile realități sovietice. Agenții securității relatau, în această privință, că membrii respectivelor grupuri religioase „convoacă adunări cu caracter antisovietic, răspândesc zvonuri antisovietice, contracarează măsurile puterii sovietice la sat, educă tineretul în spirit antisovietic”. Cea mai gravă crimă, așa cum afirmau șefii Ministerului Securității din RSSM, era „tendința clericilor de a organiza o muncă dușmănoasă în scopul menținerii, prin intermediul bisericii, a influenței românești asupra populației religioase și educării unei atitudini negative față de orânduirea sovietică” [6].

O sinteză a motivelor care i-au adus pe adepții „Martorii lui Iehova” în atenția specială a organelor de represiune este oferită de următoarea notă a Securității: „Pornind de la considerentul că Statul

este principalul lor dușman, iehoviștii desfășoară o propagandă acerbă, instigând la nerespectarea legilor, la refuzul satisfacerii stagiului militar, îndeamnă să nu se citească altă literatură decât cea iehovistă, să nu participe în niciun fel la viața politico-socială, să nu se asculte radioul, să nu se vizioneze spectacole, toate acestea fiind, spun ei, în slujba răului. Conducătorii organizației, alături de această propagandă ostilă, susțin și ideea prăbușirii iminente a statelor, pretind că, în viitorul apropiat, conducătorii de state vor fi «nimiciți», împreună cu popoarele în fruntea cărora se află, pe pământ urmând să supraviețuiască numai membrii sectei” [7].

Așa cum grupul religios al „Martorilor lui Iehova” ieșea din tiparele obișnuite nu numai prin caracterul sever al criticilor aduse puterii sovietice (subminarea construcției socialiste, refuzul de a intra în colhozuri, de a satisface serviciul militar, prozelitism activ și propagarea căderii URSS și a instaurării unui regim teocratic în care puterea să aparțină acelei secte), ci și prin caracterul său internațional (centrul internațional al iehoviștilor se afla în Brooklin, SUA), liderii de la Kremlin au ajuns la concluzia că este nevoie să recurgă la un nou val de deportări, de data aceasta în baza criteriului confesional, și nu al celui social, care însă cadra perfect cu aceeași doctrină stalinistă a „luptei de clasă”.

În RSSM, către data de 31 martie 1951, listele cu familiile ce urmau a fi deportate din raioanele Lipcani, Edineț, Brătușeni, Briceni, Râșcani, Sângerei și Târnova fuseseră deja întocmite. În aceeași zi, în RSSM au sosit 16 grupuri de militari din trupele de securitate, conduse de ofițeri superiori, cu un efectiv de 10-25 de persoane fiecare.

În aceste condiții, în dimineața zilei de 1 aprilie 1951, pe teritoriul RSSM a fost declanșată o nouă operațiune militară de deportare cu denumirea cifrată „Sever” („Nord”), încheiată la orele 20.00. Rezultatul operațiunii „Sever” a fost deportarea în Siberia a 723 de familii cu un număr total de 2 617 persoane, inclusiv 808 bărbați, 967 femei și 842 copii. La 13 și 14 aprilie 1951, cele două eșaloane cu membrii „Martorilor lui Iehova” au ajuns în Siberia, iar F. Tutușkin, ministrul afacerilor interne al RSSM, își informa cu acel prilej superiorii de la Moscova, că „escorta a fost vigilentă și, în consecință, nimeni nu a evadat din trenuri”.

Potrivit dr. Nicolae Fuștei, în pofida metodelor de luptă aplicate de statul sovietic față de organizație, mica grupare a „Martorilor lui Iehova” s-a transformat, în scurt timp, dintr-o confesiune exotica în una unională, ceea ce însemna că rezultatele acelei lupte purtate de regimul sovietic împotriva credin-

cișilor au fost foarte departe și chiar contrarii scopului pentru care fusese inițiată.

Secolul XX a fost, indiscutabil, secolul martiriului în masă al creștinilor. Nu este vorba doar de destinul vreunui creștin curajos, ci de istoria unui martiriu în masă, astfel încât, „la începutul celui de-al treilea mileniu, Biserica a devenit din nou o Biserică a martirilor” [8].

Pornindu-se de la convingerea că martiriul constituie o realitate contemporană a Creștinismului, în documentul pregătit al Marelui Jubileu din 2000, *Tertio Millennio Adveniente*, a fost lansată ideea recuperării memoriei creștinilor căzuți în secolul XX, afirmându-se: „În secolul nostru s-au reîntors martirii, adesea necunoscuți, aproape *militi ignoti* ai marii cauze a lui Dumnezeu. Pe cât este posibil, Biserica nu trebuie să piardă mărturiile lor (...)” [9]. Pentru aceasta, a fost lansat și un îndemn: „Este necesar ca Bisericile locale (prin urmare și cercetătorii preocupați de domeniul respectiv – N.n.) să facă tot posibilul pentru a nu lăsa să piară memoria celor care au suferit martiriul, adunând documentația necesară (Subl. n.)” [10].

Note

1. Бердяев Н. Истоки и смысл русского коммунизма. Репринтное воспроизведение издания YMCA-Press, 1955 г. Москва, 1990. С. 129.

2. Fuștei N. Persecutarea organizației religioase „Martorii lui Iehova”. Operația „Sever” (1951) în RSSM / Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Istorie, Cuvântul-ABC, Chișinău, 2013, 260 p.

3. Idem, Politici represive ale unui stat totalitar: cazul „Operațiunea Sever”, In onorem Gheorghe Gonța, Politica marilor puteri în Balcani și Europa Centrală: Materialele Simpozionului Internațional, 10-13 octombrie 2013 / col. red.: Nicolae Chicuș (red. șef), Garamont-Studio, Chișinău, 2013, p. 505.

4. Третий съезд Коммунистической партии (большевиков) Молдавии (30 марта – 2 апреля 1951 г.). Кишинев: Партийное издательство ЦК КП(б) Молдавии, 1951. С. 19.

5. Ibidem, p. 67.

6. Moldovenii sub teroarea bolșevică. Sinteze elaborate în baza materialelor Comisiei pentru studierea și aprecierea regimului comunist totalitar din Republica Moldova. Chișinău: Editura Serebia. 2010, p. 48.

7. Fuștei N. Motive doctrinare pentru persecutarea „Martorilor lui Iehova”, în: „Revista de Istorie a Moldovei”, nr. 4 (96), octombrie-decembrie 2013, p. 53-54.

8. Riccardi Andrea. Secolul martiriului. Creștinii în veacul XX. Ediție, traducere și note de dr. Veronica Turcuș. București: Editura Enciclopedică, 2004, p. 5-6.

9. Ibidem, p. 7.

10. Ibidem.